

звикли до того, що технології та інновації досить швидко проникають у повсякденне життя. У цьому середовищі, яке кожен день кидає нам виклик, молодь повинна володіти не тільки знаннями й навиками, але й зовсім новими компетенціями, з поміж яких креативність, лідерські якості, уміння працювати в команді та ін. Саме тому у гуртковій роботі ми ставимо мету сформувати співтовариство технологічних ентузіастів, юних винахідників і мейкерів – однодумців, здатних не тільки створювати, але й утілювати свої винаходи в життя, пробувати нове, надихатися ідеями й неординарним поглядом на звичні речі.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Позаурочна робота є важливим резервом у практичній підготовці учнів до роботи в галузі матеріального виробництва й свідомого вибору професії. Бажано, щоб гурткова робота охоплювала широкий загал учнів, максимально ефективно сприяла розв'язанню одного з важливих завдань сьогодення – підготовки людини до майбутньої професійної діяльності. Завдяки їй в учнів формується загальнокультурна компетентність і практичні навички використання сучасних інформаційних технологій та електроніки в інженерних завданнях, стимулюється інтерес до навчання.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Чинчой О.О. Шкільний гурток науково-популярної журналістики *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки.*

УДК 372.862

DOI: 10.36550/2415-7988-2020-45-191

Вип. 169. Кропивницький : РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2018. С. 164–167.

2. БПЛА: от идеи к полету. URL : <https://xn--01-kmc.xn--80aafey1amqq.xn--d1acj3b/program/1548-bpla-ot-idei-k-poletu> (дата звернення 10.05.2020)

REFERENCES

1. Chinchoy, O.O. (2018). *Shkilnyi hurtok naukovo-populiarnoi zhurnalistyky* [School circle of popular science journalism]. Kropyvnytskyi.
2. *BPLA: ot ydey k poletu* (2020) [UAV: from idea to flight].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЧИНЧОЙ Олександр Олександрович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізики та методики її викладання Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: проблеми методики навчання фізики в загальноосвітній школі та закладах вищої освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

CHINCHOY Alexander Alexandrovich – candidate of pedagogical sciences, associate professor, associate professor of the department of physics and methods of its teaching of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Circle of research interests: problems of methodology of teaching physics in general education school and higher education institutions.

Стаття надійшла до редакції 24.08.2020 р.

ЧУБАР Василь Васильович –

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії та методики технологічної підготовки, охорони праці та безпеки життєдіяльності Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка
ORCID:<https://orcid.org/0000-0002-5342-3547>
e-mail: vchubar@meta.ua

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. На сучасному етапі технологічна підготовка старшокласників лише на рівні знань та вмінь виявляється малоефективною й не відповідає нинішнім тенденціям розвитку технологій виробництва. У зв'язку з цим підґрунтям змісту профільної технологічної підготовки учнів, вчені та методисти розглядають не технічні об'єкти та операції з необхідними техніко-технологічними знаннями, а технологію як процес створення певного продукту, яка передбачає необхідні технологічні компетенції. Завдання якісного формування в учнів старшої школи компетентностей у процесі профільного навчання технологій є важливою проблемою для сучасних закладів загальної середньої

освіти. На даному етапі підготовка вчителів технологій до формування в учнів старшої школи компетентностей при профільному навчанні технологій вимагає засвоєння ними теоретичних основ компетентнісного підходу та методики його застосування у навчально-пізнавальному процесі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Спільним для зарубіжних та українських науковців є розуміння компетентності як опанованої характеристики особистості, яка сприяє успішній реалізації її професійних можливостей у суспільному житті. Переважна більшість учених розглядає компетентність як інтегрований результат, що передбачає формування і розвиток в учнів здатності

практично діяти, застосовувати практичний досвід успішної діяльності в певній сфері [8].

Компетентнісний підхід у вітчизняній освіті досліджувала низка педагогів-теоретиків і практиків. Результати пошуків оприлюднено у наукових та науково-методичних розробках, зокрема: «Компетентнісний підхід у сучасній освіті» (Гуцан Л.), «Компетентнісний підхід як основа філософії освіти» (Красільнікова О.), «Компетентнісний підхід в освіті як основа її реформування» (Часнікова О.), «Компетентнісний підхід як чинник якісної освіти» (Сідун Л.), «Компетентнісний підхід у сучасному вітчизняному та зарубіжному освітньому просторі» (Сембрат А., Самойленко Н.), «Компетентнісний підхід в освіті: загальноєвропейські підходи» (Овчарук О.), «Компетентнісний підхід у технологічній підготовці учнів старшої школи» (Терещук А.).

Проблему компетентнісного підходу у профільному навчанні технологій учнів старшої школи вивчали О. Коберник, М. Корець, В. Мадзігон, В. Пікельна, В. Сидоренко, В. Шешенко, А. Терещук, В. Титаренко, А. Цина та ін.

Науковці звертають увагу на необхідність перегляду традиційних підходів при профільному навчанні учнів технологій, по-перше, щодо змісту освіти, який зазнає суттєвих змін; по-друге, практичної спрямованості початково-пізнавального процесу, що потребує подальших досліджень стосовно реалізації компетентнісного підходу, особливо в старшій школі.

У дослідженні з'ясуємо шляхи удосконалення формування ключових компетентностей в учнів старшої школи у процесі профільного навчання технологій виробництва.

Мета статті – визначити та охарактеризувати шляхи покращення формування ключових компетентностей в учнів старшої школи у процесі профільного навчання технологій виробництва.

Методи дослідження. У статті використано взаємопов'язані методи; вивчення, аналіз і систематизація педагогічної, навчальної та методичної літератури; системний і проблемно-пошуковий методи для окреслення шляхів підвищення якості формування ключових компетентностей в учнів старшої школи у процесі профільного навчання технологій; підсумування дослідженого та формулювання висновків, визначення перспектив подальших наукових досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження. У дослідженні оперуємо твердженням, що компетенція – це відчужена від суб'єкта, наперед задана соціальна норма (вимога) до освітньої підготовки учня, необхідна для його якісної продуктивної діяльності в певній сфері [3].

Відмінність між компетенцією і компетентністю полягає в тому, що компетентність, на відміну від компетенції, передбачає особистісну характеристику. Під компетенцією розуміють попередньо задану вимогу (норму) до освітньої підготовки школяра, а

під компетентністю – вже сформовану його особистісну якість та мінімальний досвід у певній царині діяльності. Компетенція – це вимога суспільства, а одержаний результат у досвіді та свідомості учня – компетентність. У державному стандарті виділено такі компетентності:

– ключові («...комплекс характеристик (якостей) особистості, що уможливило ефективно діяти її у різних сферах життєдіяльності» [3, с. 1]);

– загально-предметні (певні предмети й освітні галузі);

– предметні (галузеві) («...стосуються змісту конкретної галузі чи предмета» [3, с. 3]).

У дослідженні розглянемо особливості формування ключових компетентностей, окреслених робочою групою українських науковців і практиків «...навчальна (уміння вчитися); громадянська; загальнокультурна; інформаційна; соціальна; здоров'язберігаюча, які інтегруються в комплекс знань, умінь, навичок, цінностей, ставлень, здатностей до навчальних галузей й життєвих сфер учнів» [1, с. 408; 7, с. 85–92]. При розгляді шляхів удосконалення формування компетентностей в учнів старшої школи у процесі профільного навчання технологій виробництва орієнтуємося на положення: освітній процес – це динамічна взаємодія учителя та школярів під час якої педагог навчає, тобто передає соціальний досвід, а діти пізнають його, усвідомлюють й практично застосовують. Для врахування цієї особливості освітнього процесу оперуємо терміном навчально-пізнавальний процес, а замість терміна «навчальна (уміння вчитися) компетентність» вживаємо «пізнавальна компетентність». Згідно з вище зазначеним, перелік ключових компетентностей старшокласників представлено на рис. 1.

Ключові компетентності	Пізнавальна
	Громадянська
	Загальнокультурна
	Інформаційна
	Соціальна
	Здоров'язберігаюча

Рис. 1. Ключові компетентності

З'ясування шляхів удосконалення формування ключових компетентностей у старшокласників розглянемо у процесі реалізації навчальної програми «Технології» (рівень стандарту), для якої характерна модульна структура – складається з десяти обов'язково-вибіркових навчальних модулів. Їхній зміст орієнтований на реалізацію навчальних та творчих проектів кожен з яких відповідає обраному модулю [12].

При пошуках шляхів покращення ключових компетентностей у старшокласників під час освітнього процесу відстоюємо наукову позицію, що ефективність їхнього формування підвищиться за таких умов:

– спрямування навчальної, виховної та розвивальної функцій уроку не тільки на опанування учнями програмового матеріалу та їхнє виховання й розвиток, а й на формування ключових компетентностей;

– послідовного застосування діяльнісного та особистісно-орієнтованого підходів шляхом розробки творчих проєктів, які вимагають застосування компетентностей, опанованих при вивченні шкільних предметів на відповідних етапах навчання й інтегрування їх у процесі роботи над проєктом;

– відповідності процесу формування компетентностей специфіці творчого процесу із засвоєнням способів наукового й практичного пошуку нових, оригінальних рішень;

– реалізації вимог позитивної мотивації самостійної творчої діяльності при виконанні індивідуальних і групових творчих проєктів.

Пізнавальну компетентність старшокласника розглядаємо як єдність його теоретичної та практичної готовності до пізнавальної діяльності. Вона характеризується складною структурою, яка містить низку компонентів, що інтегрують психофізіологічні й інтелектуальні особистісні характеристики учня й проявляються в пізнавальній діяльності [4]. У дослідженні виокремлюємо такі її компоненти: готовність старшокласника до самостійного здобуття знань, техніко-технологічної та проєктної діяльності. й розглянемо шляхи їхнього формування.

Готовність учня до самостійного опанування знаннями формується в процесі виконання ним навчальних завдань. У зв'язку з цим освітній процес спрямовували на формування в старшокласника знань, умінь, навичок та досвіду, а саме: самостійно обирати шлях виконання навчальних завдань, визначених учителем; планувати свої пізнавальні дії; з'ясувати, що йому потрібно усвідомити, чого навчитись, якого пізнавального результату досягти; згідно з визначеним завданням і розробленим планом дій, працювати з джерелами інформації, шукати аналоги, технічні описи й характеристики об'єкта проєктування тощо [9].

Готовність старшокласника до техніко-технологічної діяльності формується при розробці конструкції або композиції виробу. Освітній процес спрямовували на формування в старшокласника знань, умінь, навичок та досвіду: з'ясувати конструктивні особливості виробу; способи з'єднання його деталей або окремих частин; визначити особливості технологій, використовуваних при виготовленні або обробці об'єкта проєктування; знаходити і застосовувати різноманітні техніки виконання ручної та механізованої обробки матеріалів; здійснювати технологічні операції за допомогою відповідного обладнання, інструментів, пристосувань для різних видів обробки; виконувати електротехнічні роботи; підготувати робоче місце; налагоджувати інструменти; вирішувати проблеми, пов'язані з труднощами, які виникають при

використанні ручного або електрифікованого інструментів тощо [12].

Готовність учня до проєктної діяльності формується у процесі реалізації навчальних та творчих проєктів. Тому освітній процес спрямовували на формування в старшокласника знань, умінь, навичок та досвіду: розробляти згідно із навчальними завданням план роботи, конструкторську документацію та технологічні карти відповідно до вимог державних стандартів; реалізовувати проєкт у логічній технологічній послідовності; визначити й розв'язувати завдання на кожному етапі проєктування та поточні проблеми, які виникають; порівнювати готовий виріб із запланованим і вносити необхідні корективи до нього тощо.

Громадянська компетентність учня старшої школи формується у процесі реалізації навчальних завдань. Освітній процес спрямовували на формування в старшокласника знань, умінь, навичок та досвіду: відповідально ставитися до виконання навчальних завдань, оскільки обов'язок сумлінно працювати – є одним із важливих елементів системи моральних норм та цінностей у суспільстві; враховувати авторські права розробників використаного матеріалу при пошуку інформації та її застосуванні; уміти висловлювати та відстоювати власну позицію, яка готує його до життя, як свідомого громадянина в демократичному суспільстві, де провідними цінностями є права та свободи громадян тощо [5].

Для формування в старшокласника загальнокультурної компетентності освітній процес спрямовували на удосконалення знань, умінь, навичок та досвіду: сприймання й розуміння творів музичного, образотворчого, декоративно-прикладного та інших видів мистецтва; володіння належним естетичним смаком; розвиток зацікавленості в опануванні технологій різних мистецтв; підвищення позитивної мотивації до реалізації проєктів пов'язаних з мистецтвом; розуміння її необхідності у процесі реалізації значної частини виробничих процесів; наявності у працівників належного творчого володіння нею [10].

Освітній процес для формування в старшокласника інформаційної компетентності спрямовували на удосконалення знань, умінь, навичок та досвіду: орієнтуватися в просторі, перенасиченому інформацією; використання сучасних технологій для пошуку та накопичення інформації, у тому числі й мережу Інтернету; оперування інформацією, проводити її аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, систематизацію для розв'язання проблем, які виникають при виконанні навчальних завдань; використання бібліотечних фондів та ресурсів Інтернету для реалізації проєкту; підготовка реферату, створення презентації та публікації проєкту за допомогою пристосованих для цього програмних засобів тощо [2, с. 273].

Соціальна компетентність формується в старшокласника у процесі колективної реалізації

навчальних завдань. Освітній процес спрямовували на удосконалення його знань, умінь, навичок та досвіду: співпраці з однокласниками й виконання різних ролей та функцій у колективі та групах; працювати над спільними завданнями для досягнення кінцевого результату; ефективно працювати в класному колективі та проектних групах; використовувати досвід набутий в процесі реалізації проектів у кооперації з однокласниками; удосконалювати різні аспекти соціальної компетентності у процесі проектно-технологічну діяльність тощо [6, с. 195].

Освітній процес для формування в старшокласника здоров'язберігаючої компетентності спрямовували на удосконалення знань, умінь, навичок та досвіду: збереження фізичного, психічного, соціального та духовного здоров'я; усвідомлення правил гігієни, санітарії та безпечної праці й дотримання їх при навчально-пізнавальному процесі; дотримання правил безпеки в Інтернеті при дослідженні проблеми й визначенні завдань проекту тощо [7, с. 86-88].

Протягом реалізації освітнього процесу вчитель технологій спостерігав за учнями, аналізував рівні

ключових компетентностей, які їм були притаманні. Оцінку рівнів ключових компетентностей сформованих в учнів класу здійснював з урахуванням комплексу показників, згідно шкали:

– відмінний (5) – учень має зразкові знання, уміння та навички й може творчо застосовувати їх у процесі практичної діяльності в стандартних та нестандартних ситуаціях;

– добрий (4) – учень має хороші знання, уміння та навички й активно застосовує їх у стандартних ситуаціях, припускаючись несуттєвих помилок, іноді розгублюється у нестандартних ситуаціях;

– задовільний (3) – учень має задовільні знання, уміння та навички й з певними труднощами застосовує їх на практиці у стандартних ситуаціях, часто розгублюється й допускається помилок;

– незадовільний (2) – учень має суттєві прогалини в знаннях, уміннях й навичках та їхньому практичному застосуванні.

Результати спостережень та анкетування учитель технологій періодично (орієнтовно, раз на чверть) фіксував у таблиці 1.

Таблиця 1

Результати діагностики рівнів ключових компетентностей сформованих в учнів класу

№ п/п	Прізвище та ім'я учня	1, 2, 3, 4 – результати періодичних діагностик ключових компетентностей																											
		Пізнавальна				Громадянська				Загальнокультурна				Інформаційна				Соціально-альна				Здоров'язберігаюча							
		1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4				
1.																													
2.																													

За результатами діагностики рівнів ключових компетентностей сформованих в учнів класу (Табл. 1), учитель уклав статистичний ряд частотності

рівнів сформованості пізнавальних компетентностей у старшокласників (Табл. 2).

Таблиця 2

Частотність рівнів пізнавальних компетентностей сформованих у старшокласників

x - рівень	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
n - частота												

Відповідно частотності рівнів пізнавальних компетентностей сформованих у старшокласників (Табл. 2), побудовано гістограму частотності рівнів її сформованості у відсотках (Рис. 2).

Рис. 2. Розподіл частотності рівнів пізнавальних компетентностей сформованих в учнів класу у відсотках: x – рівень сформованих пізнавальних компетентностей; n – кількість учнів у відсотках у яких пізнавальні компетентності сформовані на однаковому рівні.

Аналогічно, згідно з таблицею 1 учитель технологій формував статистичні ряди сформованих рівнів частотності наступних ключових компетентностей та будував їхні гістограми у відсотках. Виявлені результати уможливили визначити рівень ключових компетентностей сформованих в учнів класу та розробити стратегію подальшого удосконалення освітнього процесу щодо покращення їхнього формування.

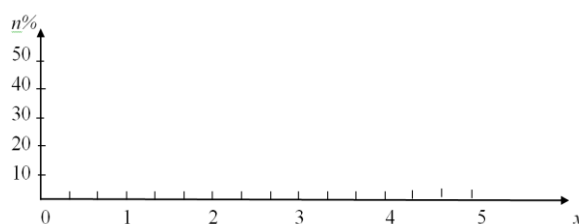


Рис. 2. Розподіл частотності рівнів пізнавальних компетентностей сформованих в учнів класу у відсотках: x – рівень сформованих пізнавальних компетентностей; n – кількість учнів у відсотках у яких пізнавальні компетентності сформовані на однаковому рівні.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розробок напрямку. На підставі результатів дослідження запропоновано умови, які сприятимуть підвищенню ефективності процесу формування ключових компетентностей в учнів старшої школи під час профільного навчання

технологій виробництва. Запропоновано напрямки удосконалення реалізації компонентів ключових компетентностей у навчанні в процесі виконання творчих проектів шляхом логічного, послідовного, методично обґрунтованого використання методик і технологій навчання одночасно на різних рівнях складності із врахуванням професійних намірів та пізнавальних можливостей старшокласників.

У дослідженні розглянуто окремий аспект проблеми удосконалення формування ключових компетентностей в учнів старшої школи у процесі профільного навчання технологій виробництва. Подальшу роботу бажано спрямувати на пошук шляхів удосконалення освітнього процесу щодо опанування старшокласниками компетентностей у навчанні, зокрема:

- використання проектної діяльності як одного з визначальних чинників, що активізують інноваційну пізнавальну діяльність;
- оптимального використання діяльнісного та особистісно-орієнтованого підходу в освітньому процесі;
- зв'язку проектної діяльності з галузями суспільного виробництва залежно від технології на яку орієнтуються учні старшої школи.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Бібік Н.М. Компетентність у навчанні. *Енциклопедія освіти. Акад. пед. наук України* / гол. ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. С. 408–409.
2. Волкова Н.П. Педагогіка: навч. посіб. 3-тє вид., стер. Київ: Академвидав, 2009. 616 с.
3. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. № 1392 [Чинний від 2011-11-23]. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-p> (дата звертання 14.08.2020).
4. Коберник О.М., Терещук А.І. Теорія і методика профільного технологічного навчання учнів у старшій школі: навчальний посібник. Умань: ФОП Жовтий, 2013. 365 с.
5. Краевский В.В., Хуторский В.В. Основы обучения. Дидактика и методика: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. Москва: Издательский центр «Академия», 2007. 352 с.
6. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 5-тє видання, доповнене і перероблене. Київ: ФОП Мойсеюк В.Ю., 2007. 665 с.
7. Овчарук О.В. Перелік ключових компетентностей, визначений українськими педагогами. Додаток 1. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики* / Під заг. ред. О.В.Овчарук. Київ: «К.І.С.», 2004. С. 85–92.
8. Овчарук О.В. Розвиток компетентнісного підходу: стратегічні орієнтири міжнародної спільноти *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики* / Під заг. ред. О.В.Овчарук. Київ: «К.І.С.», 2004. С. 5–14.
9. Паращенко Л.І. Технологія формування ключових компетентностей у старшокласників: практичні підходи. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики* / Під заг. ред. О.В.Овчарук. Київ: «К.І.С.», 2004. С. 71–84.

10. Сучасний урок технологій у старшій школі: навчально-методичний посібник / за заг. ред. О. Коберника. Умань: ПП Жовтий О., 2011. 248 с.

11. Терещук А. Компетентнісний підхід у технологічній підготовці учнів старшої школи. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини* / За ред. О. Коберника. Умань: ПП Жовтий О., 2012. Вип. 2. С. 282–291.

12. Технології. Навчальна програма з технологій (рівень стандарту) для 10-11 класів загальноосвітніх шкіл. Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.10.2017 р. № 1407. *Трудова підготовка в рідній школі*. 2017. № 4. С. 2–13.

REFERENCE

1. Bibik, N.M. (2008). *Kompetentnist u navchanni* [Competence in learning]. Kyiv.
2. Volkova, N.P. (2009). *Pedahgohika: navch. posib. 3-ie vyd.* [Pedagogy: textbook 3rd edition]. Kyiv.
3. «Derzhavnyy standart bazovoy i povnoy zahalnoy serednoy osvity». Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy ot 23 lystopada 2011h №1392 [State standard of basic and full general secondary education. Resolution of Cabinet of Ministers of Ukraine from November, 23 of 2011h № 1392].
4. Kobernik, O.M., & Tereshchuk A.I. (2013). *Teoriia i metodika profilnoho navchannia v starshiy shkoli: navchalnyi posibnik*. [The theory and a technique of profile technological training studying at high school: manual]. Uman.
5. Kraevskii, V.V., & Khutorskyi, A.V. (2007). *Osnovy obucheniia. Didaktika i metodika: posobie dlia studentov vysshykh uchebnykh zavedenii* [The basics of Didactic training and methodology: allowance for students. Higher. got]. Moscow.
6. Moiseiuk, N.Ye. (2007) *Pedahgohika: navch. posib. 5-te vyd., dopovnene i pereroblene* [Pedagogy. Tutorial. 5th edition, supplemented and revised]. Kyiv.
7. Ovcharuk, O.V. (2004) *Perelik kluchovykh kompetentnosti, vyznachenykh ukrainskymy pedahgohamy. Dodatok 1.* [List of key competencies defined by Ukrainian teachers. Module 1]. Kyiv.
8. Ovcharuk, O.V. (2004) *Rozvytok kompetentisnoho pidkhodu: stratehichni oriientyru mizhnarodnoi spilnoty* [Developing a Competency Approach: Strategic Orientations of the International Community]. Kyiv.
9. Parashchenko, L.I. (2004) *Tekhnolohiia formuvannia kluchovykh kompetentnosti u starshoklasnykiv: praktychni pidkhody* [Technology for building key competencies in high school students: practical approaches]. Kyiv.
10. Kobernik, O.M. (2011) *Suchasnyi urok tekhnolohii u starshii shkoli: navchalno-metodychnyi posibnyk* [Modern Technology Lesson in High School: Teaching Manual]. Uman.
11. Tereshchuk A. (2012). *Kompetentisnyi pidkhid u tekhnolohichnii pidgotovtsi uchniv starshoi shkolu* [Competency Approach in Technology Training for High School Students]. Uman.
12. «Tekhnolohii. Navchalna programa z tekhnolohii (riven standartu) dlia 10-11 klasiv zahalnoosvitimikh shkil. Nakaz Ministerstva osvity i nauky». № 1407 vid 23 zhovtnia 2017 roku. [«Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No 1407 of October 23 2017. Technologies. The training program from technologies (standard level) for 10-11 classes of comprehensive schools»].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ЧУБАР Василь Васильович – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики технологічної підготовки, охорони праці та безпеки життєдіяльності Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

Наукові інтереси: профільне навчання старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів технологій виробництва.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

CHUBAR Vasily Vasilyevich - the candidate of pedagogical sciences, the associate professor, the associate professor of the theory and a technique of technological preparation, labor protection and health and safety of the Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: profile training of seniors of general education educational institutions of production technologies.

Стаття надійшла до редакції 24.09.2020 р.

УДК 378.014.25:303.424]:001.4(045)
DOI: 10.36550/2415-7988-2020-46-191

ЩЕРБАК Ірина Володимирівна –

кандидат педагогічних наук, викладач кафедри інформатики Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4161-735X>

e-mail: irinasherbak19920626@gmail.com

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ХОЛДИНГІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ СВІТОВИХ РЕЙТИНГІВ ПРОВІДНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. На сучасному етапі розвитку суспільства, заклади вищої освіти (ЗВО) прагнуть займати стійкі рейтингові позиції між конкурентами на національному та світовому рівнях. Зростання конкуренції на ринку праці та освітніх послуг, широке використання сучасних інформаційних технологій і засобів комунікацій в умовах несформованого Smart-суспільства спонукають вищу школу до пошуку нових способів підвищення конкурентоспроможності та створення конкурентних переваг. Кожен ЗВО прагне бути більш привабливим для своєї цільової аудиторії (абітурієнтів, студентів, роботодавців, органів державної влади, інвесторів та інших) [7, с. 133–138]. Ситуація, яка склалася на освітньому ринку, зумовлює більшість держав вносити на законодавчому рівні зміни в системи освіти. На ряду з цим, вимоги до якості освіти невинно зростають, це змушує зробити її інформаційно відкритою та більш доступною, а підвищення конкуренції в освітній галузі спонукає до створення механізмів оцінювання діяльності закладів освіти, зокрема формування світових рейтингів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальним питанням конкурентоспроможності закладів освіти присвячені роботи таких дослідників: Л. Антонюк, М. Бабанський, О. Герасимов, Б. Горелова, В. Журавльова, І. Каленюк, І. Татарінов та інші. Питанню рейтингування закладів вищої освіти приділяли увагу С. Курбатова, Т. Олендр тощо.

Мета статті. Проаналізувати основні холдинги для формування світових рейтингів провідних університетів та визначити спільні критерії та індикатори обчислення рейтингу.

Методи дослідження. У статті використані загальні й спеціальні методи наукового дослідження: системний і проблемно-цільовий аналіз філософської, науково-педагогічної, спеціальної літератури, ресурсів мережі Інтернет.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Динамічність змін сучасного світу визначає вибір адекватних цілей для досягнення високих рейтингів та реалізації комплексу заходів, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності університету в умовах ринкових відношень закладами освіти на ринку освітніх послуг.

Як стратегічні орієнтири розвитку управління системою вищої освіти необхідно використовувати прогнозовані фахівцями параметри розвитку освіти у пост індустріальному суспільстві – не менше 60 відсотків дипломованих фахівців і науковців у складі зайнятого населення [8, с. 33–38].

Сучасний університет світового класу передбачає реальне й відчутне перебування відповідного науково-виробничо-освітнього закладу в глобальному просторі. Тому успішна інтернаціоналізація – це необхідна передумова входження до елітного клубу лідерів сучасної освіти й науки. І якщо донедавна рівень інтернаціоналізації вимірювався відсотком іноземних викладачів та студентів, то протягом останнього десятиліття виникає та активно формується новий модус інтернаціоналізації, система міжнародних університетських рейтингів, які одночасно виконують роль «судді та медіатора» сучасної академічної ойкумени [5].

Підвищення конкуренції в галузі освіти, зумовило створення механізмів оцінювання діяльності закладів освіти. Оцінювання діяльності